

5. Огляд політики сталого розвитку енергетики в Європейському Союзі та Словенії (енергоефективність та відновлювальні джерела енергії) esoclub.ukrwest.net/files

6. DIRECTIVE 2006/32/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 5 April 2006 on energy end-use efficiency and energy services and repealing Council Directive 93/76/EEC eur-lex.europa.eu/.

7. DIRECTIVE 2004/8/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 11 February 2004 on the promotion of cogeneration based on a useful heat demand in the internal energy market and amending Directive 92/42/EEC eur-lex.europa.eu/.

8. DIRECTIVE 2003/30/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 8 May 2003 on the promotion of the use of biofuels or other renewable fuels for transport eur-lex.europa.eu/.

Ярошевська Т. В.

*кандидат юридичних наук, доцент
Дніпродзержинський державний технічний університет*

Ярошевська Я. С.

студент, Інститут міжнародних відносин НАУ

ГАРМОНІЗАЦІЯ ТА УНІФІКАЦІЯ НОРМ В ЄС В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ УЧАСНИКІВ ЦИВІЛЬНОГО ОБОРОТУ, ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

Аналіз національних норм у сфері промислової власності країн-членів та уніфікація і гармонізація цих норм в ЄС дозволяє виявити сучасні тенденції і розвиток інституту права промислової власності в країнах із розвиненим сегментом економіки високих технологій. При цьому, вивчення інтеграційних процесів у сфері промислової власності країн-членів ЄС представляє інтерес не тільки теоретичний. Підвищена увага до цих правовідносин зумовлена міжнародними зобов'язаннями України, зокрема, завдань Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС, Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС» від 01 грудня 2003 р., Угоди між Україною та ЄС про наукове і технологічне співробітництво. Також, одним із пріоритетних напрямків зовнішньоекономічної політики нашої держави за останній час стало входження до світового співтовариства, а саме приєднання до Світової торго-

вої організації та в подальшому процес інтеграції до Європейської Спільноти. Ці обставини вимагають приведення законодавства України в сфері промислової власності у відповідність положенням законодавств країн-членів ЄС.

Розвиток ринкових відносин, розширення сфери матеріального виробництва, зміни у соціально-економічному устрої країн ЄС зумовили запровадження в економіки країн-членів такі механізми, які посилили конкурентну боротьбу між суб'єктами господарювання. Під впливом вищезгаданих факторів зростає необхідність у використанні спеціальних позначень, які застосовуються виробниками для відокремлення та індивідуалізації себе та результатів своєї діяльності – засобів індивідуалізації учасників обороту, товарів і послуг.

Нині на рівні ЄС врегульовано лише два основних об'єкти, що є правовими засобами індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг – товарні знаки та географічні зазначення. Проте на сьогодні на рівні ЄС відсутні спеціальні нормативно-правові акти щодо правової охорони комерційних (фірмових) найменувань, водночас інтерес до цих об'єктів поступово зростає.

Можна виділити дві форми інтеграційних правових процесів у сфері промислової власності у рамках ЄС. Перша форма – гармонізація права, при якій відбувається зближення національних законодавств країн-членів ЄС у сфері правової охорони промислової власності. Гармонізація права в ЄС здійснюється за допомогою такого нормативно-правового акту, як директива. Директива має обов'язкову силу тільки для тієї країни (або групи країн), якій вона адресована і лише відносно того результату, до досягнення якого вона спрямована. Її відмінною рисою також є те, що форми і способи реалізації положень, закріплених в директиві, визначаються самою країною. Подалі директиви потребують імплементації у національне законодавство країн-членів ЄС.

При другій формі – уніфікації права – відбувається введення єдиного інструменту правової охорони промислової власності, діючого на усій території ЄС. Така форма більшою мірою характерна і для охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Уніфікація права у рамках ЄС здійснюється за допомогою прийняття регламенту.

Так, Радою Європейського Економічного Союзу 21 грудня 1988 р. була прийнята Перша Директива «Про товарні знаки, як акту гармонізації правової охорони товарних знаків в ЄС» (далі –

Директива 89/104/ЄЕС). Метою прийняття даної Директиви було подолання тих розбіжностей у національному законодавстві в зазначеній сфері правовідносин, що перешкоджали вільному руху товарів і наданні послуг та мали негативний вплив на конкуренцію всередині спільного ринку. Статтею 16 Директиви 89/104/ЄЕС передбачено, що країни-члени мають імплементувати положення Директиви у національне законодавство до 31 грудня 1992 року. Цей строк було встановлено для країн, які на момент прийняття Директиви входили до складу ЄС. Проте, не всі країни-члени імплементували положення Директиви до зазначеного строку. Для країн, які приєдналися до ЄС пізніше, були встановлені спеціальні строки для імплементції положень Директиви 89/104/ЄЕС, що припадають на дату приєднання відповідних країн до ЄС. Надалі, для наближення законодавств країн-членів у сфері охорони прав на товарний знак, Радою ЄС була ухвалена Директива 2008/95/ЄС, яка набрала чинності 28 листопада 2008 року. У Директиві 2008/95/ЄС визначаються права на товарний знак, встановлюються загальні положення щодо ліцензування товарного знаку, визначаються положення щодо обов'язкового використання товарного знаку тощо.

На підставі Регламенту Ради ЄС 40/94 від 20 грудня 1993р. «Про товарний знак Співтовариства» був розроблений режим, що забезпечував добросовісну конкуренцію і встановлював правові умови, які дозволяли підприємствам здійснювати діяльність по виробництву і розповсюдженню товарів безпосередньо в рамках ЄС. Механізм застосування Регламенту Ради ЄС 40/94 згодом деталізували Регламентом Комісії 2868/95 від 13 грудня 1995р. Згідно Регламенту Комісії 2868/95, ті правоволодільці, які не бажали охороняти свої товарні знаки на рівні ЄС, мали право звернутися до національної системи охорони товарних знаків.

Охорона товарного знаку ЄС здійснювалася на підставі реєстрації. Патентне відомство ЄС мало можливість відмовити в реєстрації у випадку відсутності новизни товарного знаку або якщо отримання прав на товарний знак було незаконним. Також, на підставі принципу вільного переміщення товарів були закріплені положення про виключні права на товарний знак.

З метою забезпечення ясності та прозорості Рада ЄС ухвалила кодифіковану версію – Регламент Ради ЄС 207/2009 «Про товарний знак ЄС», відповідно до ст. 166 якого Регламент Ради ЄС 40/94 втратив чинність. Згідно з даною статтею, всі посилання на скасований регламент мають тлумачитись як посилання на Регла-

мент Ради ЄС 207/2009. Так, на підставі ч. 2 ст. 167 Регламент Ради ЄС 207/2009 обов'язковий у повному обсязі та має прямо застосовуватись у всіх країнах-членах ЄС. Статтею 162 Регламенту Ради ЄС 207/2009 деталізовані правила щодо його імплементації з Регламентом Комісії ЄС 2868/95, який згідно зі ст. 3 застосовується у всіх країнах-членах ЄС.

Таким чином, товарний знак ЄС став першим єдиним позначенням, дійсним на всій території країн-членів, який досить швидко набув розповсюдження серед підприємців і комерційних організацій. Але реєстрація європейського товарного знаку мала свої недоліки. По-перше, вартість такої реєстрації в чотири-п'ять разів перевищувала національну. По-друге, Патентне відомство ЄС по товарним знакам використовувало п'ять офіційних мов і це призводило до появи багатомовних публікацій. Не дивлячись на це, товарний знак ЄС застосовувався всіма країнами-членами, оскільки права на його використання мали єдину дію на всій території ЄС.

Правове регулювання питань охорони прав на географічні зазначення та зазначення походження здійснюється низкою регламентів ЄС, зокрема: Регламентом Ради ЄС 510/2006 «Про охорону географічних зазначень та зазначень походження сільськогосподарської продукції та продуктів харчування» від 20 березня 2006 року; Регламентом Європейського Парламенту та Ради ЄС 110/2008 «Про визначення, опис, презентації, маркування та охорони географічного зазначення спиртних напоїв» від 15 січня 2008 року; Регламентом Ради ЄС 1234/2007 «Про заснування спільного регулювання сільськогосподарських ринків та щодо спеціальних положень для певних сільськогосподарських продуктів» від 22 жовтня 2007 року (з урахуванням змін, внесених Регламентом Ради ЄС 491/2009 від 25 травня 2009 року).

Отже, на сьогодні на рівні ЄС врегульовано лише два основних об'єкти, що є правовими засобами індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг – товарні знаки та географічні зазначення. Гармонізація національних норм у сфері охорони прав на товарний знак для країн-членів ЄС мала велике значення. По-перше, до початку гармонізації національні норми мали явні відмінності, що перешкоджало вільному рухові товарів і послуг та порушувало умови конкуренції. По-друге, оскільки права на використання товарного знаку мали єдину дію на всій території ЄС, товарний знак ЄС став першим єдиним позначенням, який застосовувався всіма країнами-членами.